

Ese de dove ori in septemana:

Joi-a si Dominec'a.

Pretiuu de prenumeratiune:

pre anu intregu	6 fl. v. a.
„ diumetate de anu	3 fl. v. a.
„ patriari de anu	1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu	9 fl. v. a.
„ diumetate de anu	4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de dreptulu: Redactiunei „Lumina” in Aradu, cancelari'a episcopesca.

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte e 4 fl. era mai sus 5 fl., intilegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiuu publicatiuniloru se se anticipa.

Aradu, maiu 29° 1873.

Literatur'a classica ar fi mai norocosa, deca in sfer'a oratoriei pe langa vorbirile pline de frumsétia ale lui Cicero, ar posiede astadi si puterea argumintelor lui Hortensiu, desfasiurate intr'o vietia publica de 40 de ani cu unu efectu, in catu in multe casuri procesuali de insemnătate, amendoi jocau o rola comana, in carea Cicero ave partea esordiului si a epilogului, ér' Hortensiu tractati'a.

Biseric'a crestina in asta privintia e mai norocosa, ca-ci Parintii cei vechi condusi de unu spiritu prevedietoriu, s'au ingrigitu prin lege, ca spre aperarea drepturilor loru bisericesci se iee fiesce-care Metropolitu in copia conclusele sinodelor; astu-feliu codicele de canone, ce le-a avutu biseric'a inca in seclii cei d'antaiu s'au conservatu in intregitate si nefalsificate pana in dilele nostre, precum acést'a forte nimeritu a demustrat'o parintele Mitropolitu gr. cath. Vancea, cu ocasiunea conciliului trecut, in faci'a Prelatiloru bisericeii apusene.

Multu a suferitu biseric'a crestina in genere, dar' a suferitu de-osebi multu Ierarchi'a nostra romana. A suferitu ea lovituru grele din diferite parti si totusi astadi existe ca unu arbore, ce se desvolta si din di in di mai tare se inaltia catra ceriu; redacinile acestui'a sunt scutite de vijuliile timpului, ma in catu arborele se clatina si incovie de vinturi in tote partile: redacinile si prin ele arborele capeta o putere de vietia mai mare.

Ferice de poporulu si biseric'a care potu areta lunei istori'a trecutului seu; pentru-ca datele istorice sunt atatea redacini ce contienu suculu necesariu pentru pomulu vietii, si istori'a — dupa Cicero — e magistr'a vietii, lumin'a adeverului, marturi'a timpului si oglind'a provedintiei dumnedieesci.

Acelor'a, cari voescu a cunosee si a studia din te-meiu istori'a Ierarchiei nostre romane ortodocse: nu le potemu recomandá din destulu „Vechi'a Metropolia” data in Sibiu la anulu 1870 de parintele archimandritu Nicolau Popea. In aceea voru vedé lumin'a adeverului in tota splendorea despre trecutulu plinu de lupte si de suferintie alu romaniloru ortodocsi din acésta Metropolia.

Opulu acest'a tractéza si despre eparchiele din Aradu si Caransebesiu, incatu aceste sunt parti constitutive in Metropolia nostra restaurata, si in care la pag. 324 si 325. se afla in traducere romana cuprinsulu diplómelor imperatesci, un'a referitoria la amplificarea eparchiei Aradului, alt'a la infiintarea de nou a eparchiei Caransebesiului.

Cugetamu a nu fi de prisosu, deca — incatu ne privesce pre noi Aradanii mai de aproape — vomu amplifica in Lumina, cele comunicate in Vechi'a Metropolia si vomu inprospeta istori'a constituirei eparchiei nostre Aradane prin comunicarea diplomei imperatesci in originalu latinu si in traducere romana, pecum si a cuvintariloru, ce cu ocasiunea publicarii diplomei intemplate in 5/17 septemvre 1865. in biseric'a catedrala din Aradu — le-a

tienu de o parte Comitele supremu alu Aradului Georgiu Pop'a ca comisariu regeseu, de alta parte Preasanti'a Sa parintele Episcopu alu nostru Procopiu Ivacovicu.

Aflamu aceste de lipsa in interesulu istoriei speciale a eparchiei nostre aradane, ér' solenitatea se afla descrisa in detaiu in Nr. 74. alu Telegrafului romanu din acelasi anu, prin condeiulu Dlui Melarianu din Aradu.

I. Goldisiu.

Diplom'a imperatesca.

Nos Franciscus Iosephus Primus Divina Favente Clementia Austriae Imperator, Hungariae, Bohaemiae, Lombardiae et Venetiarum, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae, et Illiriae, Rex Apostolicus, Archidux Austriae, Magnus Dux Cracoviae, Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, et Bucovinae, superioris et inferioris Silesiae, Magnus Princeps Transilvaniae, Marchio Moraviae, Comes Habsburgi et Tirolis, Magnus Woiwoda Woiwodatus Serbiae. etc. etc.

Paterna erga gentem Romanicam ecclesiae graeci ritus orientali addictam, sollicitudine commoti, demissis ejusdem precibus, ut nexus, quo hucusque Metropoliae Carlovicensi juncta erat, solvatur, eique suis Metropolita condonetur, quatenus in Regno Nostro Hungariae et Magno Principatu Transilvaniae imperio Nostro subdita est, Benigna Resolutione Nostra, die vicesima quarta mensis Decembris anno Domini, millesimo octingentesimo sexagesimo quarto data, satisfacere dignati sumus, emergenteque inde necessitate, illis parochiis, quae in Regno Nostro Hungariae ad haec usque tempora spirituali jurisdictioni Episcoporum Aradini, Temesvarii et Versecii obnoxiae erant, habita novi, rerum status ratione, congrue providenti, eadem, quae supra memorata, Benigna resolutione Nostra, de Potestatis Nostrae plenitudine et Auctoritate suprema constituimus, ut parochiae haec Romanicae duorum Antistitum curae concredantur, quorum alter more hucdum solito Aradini, alter vero Caransebesii sedem habiturus est. —

Eparchia Aradiensis, quo ad partes a fluvio Marisio septemtrionem versus sitas, exmissis solum modo parochiis serbicus, eosdem quibus antiquitus gavisus est, fines incolumes retinebit ad meridionalem vero dicti fluvii plagam ditio ejus augebitur et dilatabitur. Omnes quippe parochiae Romanicae quae in circuitu protopresbyteratum Hasiensis, Lippensis, Temesvariensis, Osanadensis, Magno Kikindensis et Beeskerekensis inveniuntur, aut successu Temporis invenientur, cum eparchiae Aradiensi connectentur. Qua divisiane et circumscriptione, quam pro futuro. donec aut Nostra aut Successorum Nostrorum Voluntate

aliter constitutum fuerit, stricte servandam jubemus, facta, serio mandamus ut singuli graeci ritus orientalis et nationis Romanicae homines, quorum sedes in memoratis partibus eparchiae Aradiensi adscriptis reperiuntur, Episcopum Aradiensem, qui episcopali munere modo ibidem fungitur aut serius vi legitimae Nominatiois et Confirmationis Nostrae eodem munere functurus est, pro vero suo Antistite recognoscant debitamque ipsi obedientiam in rebus, ad ecclesiasticam ejus jurisdictionem spectantibus, praesent. Horum testimonio praesentes literae, manu Nostra subscriptae et sigillo Nostro Caesario-Regio munitae, dabantur in imperiali Urbe Nostra, Viennae, die sexta mensis Iulii, anno Domini millesimo octingentesimo sexagesimo quinto, Regnorum Nostrorum decimo septimo.

(L. S.) **Franciscus Iosephus** m. p.

Alexander comes a Mensdorf Pouilly m. p. M. L. T.

Antonius eques de Schmerling m. p.

Carolus eques de Frank m. p. M. L. F.

Georgius Majlath de Székely m. p. Cancellarius Regius Hugarico Aulicus.

Franciscus L. B. a Reichenstein m. p. V. Cancellarius Trannico Aulicus.

Ad Altissimum mandatum Sacrae Caesareo-Regiae Apostolicae Majestatis proprium, *Iosephus Ivicek* m. p.

(Urmédia diplom'a intraducere romana.)

„Noi Franciscu Iosifu Antaiulu, din grati'a lui Dumnedieu Imperatoriu alu Austriei, Rege apostolicu alu Ungariei, Bohemie, Lombardiei, si alu Venetiei, Dalmatiei, Croatiei, Slavoniei, Galitiei si alu Iliriei, — Archiduce alu Austriei, Mare Duce alu Cracoviei, Duce alu Lotharingiei, alu Salisburgului, Stiriei, Carintiei, Carnioliei, alu Bucovinei si alu Silesiei superiori si inferiori, — Mare principe alu Transilvaniei, Marchionu alu Moraviei, Comite alu Habsburgului si alu Tirolului, Mare Voivodu alu Voivodatului Serbiei s. a.

Miscati prin parintesc'a amore catra ginte romana credintioasa Bisericei greco-orientali, Ne amu induratu a implini prin benign'a Nostra resolutiune din 24. Decembre 1864. umilitele rugari ale aceleiasi, ca se se desface legatur'a, prin carea pana acum a fostu impreunatu cu Metropoli'a din Carlovitiu, si incatu aceeasi e supusa stapanirei Nostre in regatulu Nostru Ungari'a si in Marele — principatu Transilvani'a, se se dea Metropolitu propriu, — otarimu din necesitatea provenita de aci, cu privire la nou'a stare a lucuriloru, pentru ingrigirea cuviintioase a aceluor parochii, care in regatulu Ungari'a au fostu pana acum supuse jurisdictionei spirituale a Episcopiloru din Aradu, Timisiór'a si Versietiu, prin aceeasi susu memorata benigna resolutiune a Nostra si autoritate suprema, ca parochie acelea romane se se concreda ingrigirei a doi Archierei, dintre cari unulu, dupa obiceiulu de pana acum 'si va ave scaunulu seu in Aradu, era cela-laltu in Caransebesiu.

Eparchi'a Aradului, ce privesce la partile despre média-nópte dela fluviulu Muresiului, scotiendu-se afara numai parochie serbesci si-va pastrá intregu aceleasi margini, de care's-au bucuratu din vechime; era in partea de mediadi a disului fluviu poterea acelei'a se va mari si estinde. Tóte parochie romane adeca, care se afla séu in viitoriu se voru aflá in cerculu protopresviteratoru Hasiasiului, Lipovei, Timisiórei, Cianadei, Chichindei mari Becicherecului se adneca eparchiei Aradului.

Care impartire si marginire, dupa ce se va face, demandamu se se tiena strinsu in viitoriu, pana candu séu prin voi'a Nostra, séu a urmatoriloru Nostru se va decide altfelu, mai departe demandamu, ca singuratiei ómeni de ritulu greco-orientale si de astiunea romana, a caroru locuintia se afla in partile memorate adserise eparchiei Aradului, pre Episcopulu din Aradu, care pórtá acolo acum oficiu episcopescu, séu in poterea denumirei legitime si a confirmatiunii Nostre mai tardiu va purtá acelu oficiu, se-lu rocunósca de alu loru Archiereu adevratu si se-i dea cuviintioasa ascultare in lucurile ce privescu la jurisdictionea bisericésca a acelu'i'a.

In adeverule acestor'a diplom'a acést'a, carea e subscrisa cu man'a Nostra si e intarita cu sigilulu Nostru Caesareo-regiu, am datu-o in imperial'a Nostra Cetatea Vien'a, in diu'a siesa (6) a lunei Iuliu la apulu 1865. carele e anulu 17-le a imperatiei Nostre. *Franciscu Iosifu* m. p. (L. S.) *Alesandru de Mensdorf — Pouilly*

m. p. Locutienetoriu de Marsialu, Antoniu cavaleru de Schmerling m. p. Carolu cavaleru de Frank m. p. Locutienetoriu de Marsialu, Georgiu Majlath de Székely m. p. Cancellariu regio-hungarico-aulicu, Franciscu Baronu de Reichenstein m. p. Vice-cancellariu de curte alu Transilvaniei. — La prénaltulu mandatu alu Maiestatii Sale Caesareo-regio-apostolice *Iosifu Iirecek* m. p.

(Adeverire despre publicarea diplomei imperatesci, indorsata pe originalu)

Altissimum hoc Diploma conformiter gratiosorum Excelsae Cancellariae Regiae Hungarico — Aulicae sub 13. Iulii a. c. Nr. 10471. emanatorum, et via Excelsi Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici sub 19. Iulii a. c. Nr. 56,819. intimatorum Ordinum, per infrascriptum Comitatus Aradiensis Supremum comitem, qua fine publicationis ejusdem altissimi Diplomatis per Suam Caes. Reg. et Apost. Maiestatem clementissime designatum Commissarium, in Cathedrali neoaedificata Ecclesia romanica graeco-orientalis Ritus Aradiensi, praesentibus copiosissimis fidelibus ejusdem Ritus, adstantibus item status civilis ac militaris auctoritatibus, in originali textu latino, versione item romanica solenniter publicatum subinde vero ad manus Illustrissimi ac Reverendissimi Domini procopii Ivackovics Episcopi gaeco-orientalis Ecclesiae Aradiensis, scopo perpetuae conservationis, consignatum esse, praesentibus notum testatumque redditur.

Signatum Aradini 3/17. Septembris, 1865.

Georgiu Pop'a de Tóvis m. p. *Procopius Ivackovics* m. p. Inelyti Comitatus Aradiensis supremus Comes, qua hoc scopo altissime denominatus Commissarius. Episcopus Aradiensis.

Nicolaus Philimon. m. p. Inelyti Cottus Aradiensis ord. notarius altissimi hujus Diplomatis Actuarius.

Ioannes Goldisiu m. p. Inc. Cottus Arad. V. notarius.

Myron Roman m. p. Protosyucellus S. Theologiae Professor et S. Sedio Consistoriali Assessor.

Ioannes Racz m. p. Protopresbyter Aradiensis.

Sigismundus Popoviciu m. p. Inelyti Cottus Aradiensis ordinarius Iudex Nobilium.

Emanuel Missics m. p. Inelyti Cottus Aradiensis assessor

Florianus Varga m. p. Inelyti Cottus aradiensis vice-notarius.

Lazarus Ionescu m. p. advocatus et communitatis Ecclesiasticae Aradiensis Praeses item Ven. Cons. Arad. fiscalis

Ioannes Popoviciu-Descanu m. p. advocatus et communitatis Eccl. Arad. fiscalis.

Georgius Suciu m. p. Curator Eccl.

(Adeverintia din partea Preasantitului Domnu Episcopu alu Aradului despre primirea diplomei imperatesci.)

Infrascriptus Ecclesiae greco-orientalis Dioecesanus Episcopus Aradiensis, tenore praesentium fidem facio et attestor. Altissimum Diploma dto Viennae 6-axe Iulii, 1865. vigore cujus Sua Sacratissima Caes: Regia et Apostolica Majestas, gloriose regnans Imperator Austriae et Rex Hungariae, Franciscus Iosephus Primus, nexum, quo gens romanica, Ecclesiae graeco-orientali addicta Metropoliiae Carloviczensi hucadusque juncta erat, solvere, eidem genti. Metropolitam suum donare, et partes septemtrionales Dioecesis antehac Temesvariensis, ad fluvium Marusium sitas, quoad populum romanicum Ecclesiae greco-orientalis, Dioecesi Aradiensi incorporandas disponere gratiosissime dignabatur, mediante Illustrissimo Domino Georgio Popa de Tóvis, Inelyti Comitatus Aradiensis Supremo Comite, in Cathedrali neoaedificata Ecclesia mei ritus Aradiensi, sub hodierno cultu divino, praesentibus copiosissimis fidelibus mei ritus, adstantibus item status civilis ac militaris Auctoritatibus, in originali textu latino, versione item romanica solenniter publicatum, subinde vero ad manus meas scopo perpetuae conservationis actu con-

signatum, factoque ad dorsum ejusdem super solenni hacce publicatione legali testimonio, demum ad Archivum Dioecesis meae Aradiensis repositum esse.

Signatum Aradini, die 5/17-a Septembris anno Domini 1865.

Procopius Ivackovics, m. p.

Episcopus Aradiensis.

(L. S.)

Ad gratiosum Suae Illustritatis Episcopalis mandatum

Miron Roman, m. p.

Episcopalis Protosyncellus.

Cuvintarea nemuritoriului Comite supremu alu Aradului *Georgiu Pop'a*, carea ca comisariu regescu a tienut'o cu ocasiunea predarii diplomei imperatesci in biserica catedrala din Aradu.

„Ilustrisime si reverendisime Domnule Episcopo!

Multu onorata adunare!

Maiestatea Sa Cesara-Regia Apostolica, Domnulu nostru pre gratiosu, s'a induratu prin pre 'nalt'a resolutiune din 6 juliu a anului curinte 1865 pregratiosu a incuviinti'a, ca eparchiile romane de la Aradu si Caransebesiu se se privesca de constituite din diu'a 15 juliu 1865. de la carea diua legatur'a, carea pana acuma a sustatu cu Metropoli'a greco-orientala de la Carloveti, de totulu s'a subordinatu jurisdictiunei Metropolitanale a Archiepiscopului si metropolitului romanilor greco-orientali d'in Ungaria si Transilvani'a.

Despre constituirea acest'a noua a diecesei Aradane, precum si despre infiintarea episcopiei la Caransebesiu, s'a induratu Maiestatea Sa cesara si Regia Apostolica pe sem'a eparchiilor numite pre gratiosu a da documinte prin Diplomele proviute cu pre 'nalt'a-i subscriere.

Ce se atinge de Diplom'a Ces. reg., carea documenteaza nou'a constituire a Eparchiei Aradane, eu amu fostu norocosu a primi misiunea cea onorifica, ca diplom'a acest'a se Ti-o inmanuezu Ilustrisime si Reverendisime Domnule Episcopo, care diploma va se fia unu razimu alu bisericeii romane greco-orientale, alu careia cuprinsu pentru romanulu de biserica acest'a, este o vietia de multu dorita, din care motive naintea de inmanuare afiu de lipsa in audiulu multu onoratei adunari a publica diplom'a acest'a, precumu in testulu originalu latinu asia si in limb'a bisericeii seu a poporului, adeca in limb'a romana; dreptu ace'a se fimu cu luare a minte: Diplom'a suna precum urmaza:

(aci Diplom'a s'a cititu cu voce inalta prin Dnulu protonotariu comitatusu *Nicolau Philimonu* ca actuariu ad hoc in limb'a latina a testului originale, si in traducere romana, precum veduramu mai sus).

Publicandu-se diplom'a acest'a a auditu onorat'a adunare cuprinsulu gratiei imperatesci, si reprezentantii comunelor bisericesci din Eparchia Aradana, sunt in stare a duce comunelor respective scire si mangaiere despre unu viitoriu mai frumosu pentru romanii de relegea greco-orientala, sunt in stare ca martori de vedutu si audi a asigura pe acelea-si comune despre grigea cea parintesca a Maiestatei Sale Inaltu, carele s'a induratu in diplom'a sa pre 'nalta a da romanilor unu sboru pentru tote tempurile.

De alta parte nu potu face se nu amintescu si ace'a, ca romanii, acarora credintia nefranta catra Maiestatea Sa Ces. si reg. Apostolica si catra pre 'nalt'a casa Domnitore Habsburgo-Lotaringica stralucesce cu fapte curate, acuma prin o noua si pre mare gratia a Maiestatei Sale Ces. reg. si mai tare sunt chiamati in tote jurstarile a se intorce catra Monarcuulu celu pre gratiosu, de la Monarcuulu acel'a a cere tote cele drepte, si pentru Monarcuulu acest'a a fi gat'a tote a jertfi, cantandu despre Monarcuulu nostru acesta cantare a bisericii: ca e bunu, ca e dreptu, ca in veci e mil'a lui.

Mai este o jurstare, carea nu o potu trece cu tacerea, si ace'a este prevenerand'a persona a Episcopului diecesei Aradane a presantiei Sale, Ilustrisimului si Reverendisimului Domnu Episcopu, parintelui Procopiu.

Ilustrisime si Reverendisime Domnule Episcopo!

Actulu de fatia este o serbatore plina de bucuria, o serbatore dupa carea romarii de multu au insetosiatu, si multu s'au ostenitu. In eparchia carea prin gratia Monarcuului e incredintiata ingrigirei parintesci a Presantiei Tale, sta numerulu sufleteloru pana la 600,000 si aceste suflete tote intr'unu tonu lauda pre Dumnedieu, avendu-Te de Archiereu pre presantia Ta cunoscutu fiindu tuturor, cumca in partile aceste ale Monarciei Austriace, Presantia Ta prin desluciri archiereci, prin iubire de dreptate, prin ingrigire parintesca si prin necrutiaro de ostonele si

spese, multu ai inaintatu deslegarea intrebariloru nascute la infiintarea Eparchiiloru romane greco-orientale.

Dupa aceste voiescu a trece la deslegarea misiunei mele, si a primi predarea pregatiosei diplome; primesce dara Ilustrisime si Reverendisime Domnule de la mine diplom'a Ces. reg. care de astadi nainte se pune in manile presantiei Tale si a urmatoriloru presantiei Tale primesce urarile din adenculu animei mele: ca Dumnedieu a totu poterniculu se te tiena in multi fericiti ani in sanetate si bucyria, spre a pote guverná turm'a incredintiata grigei parintesci. Era pre voi fii Diecesei Aradane si frati de o biserica ve provocu, ca in tote timpurile se ve aduceti aminte de gratia Maiestatei Sale Imperatului si Regelui nostru Franciscu Iosifu, pre carele Domnulu Dumnedieu se ni-lu tiena multi si fericiti ani, ajutandu-lu pre acestu Monarcu pregratiosu, ca se pota pune sub picioru pre totu vresimasiulu si pismasiulu.

Ve provocu mai departe, ca urmarindu credintiosu demandarea pre'nalta, scrisa in diplom'a, carea vi s'a publicatu, — se dati Archiereului Vostru ascultare cuviinti'osa.

Binecuvintarea Domnului Dumnedieu se nainteze fericirea Eparchiei Aradane intru tote tempurile. Aminu!

Dupa acesta cuvintare primita de catra publicu cu celu mai mare entusiasmu, si intrerupta pre desu cu urari si strigari de vivate si se traesca! Ilustritatea Sa Domnulu Episcopu Procopiu Ivackoviciu a respunsu urmatoarele:

Ilustrisime Domnule Comite supremu si Comisariu ces. regescu!

Onorata Adunare!

Iubitiloru Crestini si fii ai mei sufletesci! — Biserica greco-orientale si natiunea nostra romana sub bland'a si drept'a guvernare a Maiestatei Sale, Atotpreluminatului si Domnitoriului Imperatu si Rege alu nostru Franciscu Iosifu antaiulu, prin reinvierea si reactivizarea Mitropoliei nostre natiunali si prin reconstituirea eparchiiloru natiunali din Aradu si Caransebesiu, au castigatu validitatea unui'a din cele mai de frunte drepturi ale sale; si eca, astadi in biserica acest'a noua a Diecesei Aradane se intempla cea de antaia, dar de odata si cea mai solena functiune: publicarea diplomei pre'nalte, in privinti'a adnesarii partiloru septentrionali a le Banatului catra eparchia Aradului; — unu actu, o serbatore de mare insemnate, cea mai festiva si insufletitoria. Pentru ace'a vechiamu Iubitiloru! se cantamu cu bucuria si cu indestulare sufletesca: „Luminedia-te noule Ierusalime, ca marirea Domnului preste tine au stralucitu; salta acum si te bucura Sione!“

Si cu adevratu, bucuria acest'a a nostra Domniloru si fratiloru! e o bucuria mare, o bucuria adveratu crestinesca si curata, fiindca indemnulu ei este unu actu legalu, intemeiatu pe canone si corespundietoriu asiedieminteloru bisericeii nostre. — Natiunea romana de biserica greco-orientale prin infiintarea unei Mitropolii natiunali au doritu se ajunga la o stare normala, prosperatoria pentru trebile bisericesci, scolari si fundationali, — au doritu se devina la egalea indreptatire cu coreligionarii sei in privinti'a ierarhica si bisericesca-administrativa. — In intielesulu acest'a strinsu canonicu s'au facutu petitiunea Archiereiloru si reprezentantiloru natiunali substernuta Maiestatei Sale, in urmarea careia s'au induratu Maiestatea Sa a aplicada propunerea santului Sinodu, pentru reinfiintarea Mitropoliei nostre natiunali.

Cu acest'a dorinti'a cea de multi ani a filoru natiunei si bisericeii nostre asta-di Domniloru! o vedemu implinita; asta-di ostonelele cele multe ale barbatiloru nostri renumiti din presentu si ale celoru de pia aducere aminte le vedemu cu celu mai frumosu succesu incoronate!

Pentru ace'a nainte de tote se aducemu multiamita, lauda si inchinatiune Domnului si Dumnedieului nostru celui in Sant'a Treime marita: Tatalui, si Fiului si Santului Duhu, ca au cautatu spre smereni'a nostra, si ni au facutu marire celu poternicu; ca au scosu din inchisoru sufletele nostre, ca acum in mangaiere se se marturiscesca numelui lui. — Primesce Dóme! multiamit'a nostra, ca tamaea inaintea ta! redicarea maniloru nostre, ca jertv'a cea mai placuta!

Darulu acest'a alu Domnului nostru Isusu Cristosu, si dragostea acest'a a lui Dumnedieu Tatalu, s'au reversatu preste noi din proni'a cea Dumnediesca prin unsulu seu, prin Maiestatea Sa Imperatulu si Regele nostru Franciscu Iosifu antaiulu; pentru ace'a se ne rogamu indurarei lui Dumnedieu: ca pe Maiestatea Sa, prebunulu Monarcu si Rege alu nostru se-lu mantuiesca d'in tote nevoile, se-i tramita ajutoriu de sus celu santu, si d'in Sionu se-lu spriginesca; se intarcesca sciptrulu lui si se-lu sustiena intru multi si fericiti ani impreuna cu Maiestatea Sa imperates'a nostra Elisaveta, si cu tota domnitorea casa Habsburgo-Lotharingica!

Ilustrisime Domnule! — Aceea ce adaugă multu la însemnitatea actului serbatorescu de astăzi, este impregiurarea: că Maiestatea Sa au binevoitu publicarea și imanuarea Diplomei pré înalte, privitoare la reconstituirea Diecesei Aradane, a o încredință Ilustrității Tale, pre carele eu și credinciosii bisericeii romane gr. orientali multu te pretiuim și te iubim. — Stim'a noastră și alipirea catra persón'a Ilustrității Tale e basată pe însuirile și virtutile cele rari ale Ilustrității Tale. Credință neclătită și alipirea catra pré naltulu Tronu; oficiositatea strinsa, împreunată cu sirguintia și acuratetia; sciintiele și iubirea de dreptate sunt atributele cele nobile ale Ilustrității Tale, cu care ai castigatu stim'a tuturor, încrederea guvernului și rangulu de consiliariu aulicu și comite supremu alu comitatului aradanu. — Dumnedieu se te sustiena intru multi și fericiti ani spre folosulu patriei, natiunei și alu bisericeii noastre!

Cinstita Preotime, și intru Cristos Diaconie! Proni'a dumnedieșca au binevoitu a me rendu vóue de Arciereu și a me însărcinã cu conducerea trebilor noastre bisericesci și in unele parti din Banatu, anume in Protopopiatele: Hasiasiului, Lipovei, Temisiorii, Cianadului, Chichindei, și alu Becicherechului-mare. Cu anima curată, cu anima adevăratu parintésca, me apropiu catra voi, apropiati-ve și voi catra mine cu încredere și iubire. — Aceste le dicu vóue, pentruca e aci tempulu și ór'a, in care avemu a lucrã cu poteri unite in viea Domnului. — Sciu pré bine: că sarcinele vóstre sunt grele; că impregiurările preotimei in cele mai multe locuri sunt apesátore; că aveti detorintie multe și respundiabilitate mare; — înse sarcin'a acést'a și greutatele aceste le veti învinge prin serguintia, îndelunga rãbdare și prin rogatiuni catra Dumnedieu, carele v'a pusu pre voi spre slugib'a acést'a cu lucrarea Duhului santu, ca se aduceti jertva necruntată pentru peccatele lumii. Rogati-ve dar' lui Dumnedieu, se ve învrednicésca a slugi fara prichana santului seu Altariu, dupa chiamarea vóstra cea preotiesca, ca asia și voi se aflati plat'a credinciosiloru și a ispravniciloru celoru întiepti in diu'a cea mai mare a dreptei sale respłatiri.

Onoratilor Domni și Iubitiloru fii sufletesci din partile Banatului adnesate catra Dieces'a acést'a! primiti din parte-mi multiamire pentru înfacisirea vóstra la acést'a festivitate; primiti binecuvântarea Arciereului vostru, și rogatiunile lui cele mai ferbinti catra Dumnedieu: ca elu atotopoterniculu camerile vóstre se le imple de bunetati, pre pruncii voștri se-i crésca; teneretiele loru se le îndreptedie; pre cei slabi la inima se-i mangae; veduvelor se le ajute, și pre seraci se-i spriginésca.

Dómne Dumnedieulu nostru! primesce rogatiunea acést'a, că tu esti ajutoriulu celoru lipsiti, și scaparea celoru ce alérge la tine, și tie se cuvina tóta marirea, cinstea și închinatiunea, Tata-lui, Fiiului și Santului Duhu, totdeun'a acum și pururea și in vecii veciloru Amin. —

Dupa finitulu acestei cuvântari, Préonoratulu Domnu Constantinu Gruiciu protopopulu Hasiasiului, din Banatu, intru o cuvântare scurta înse fórte bine nimerita, din partea clerului și poporului din partile Banatului adnesate diecesei Aradane a binevântatu pre Ilustritatea Sa Domnulu Episcopu Diecesanu, și i-a dechiaratu omagiulu cuvântiosu.

Înceiandu-se aceste formalitati, — prin Ilustritatea Sa Domnulu Episcopu diecesanu in fruntea alor 8 protopopi și preoti, s'a celebratu Sant'a liturgia, in decursulu carei-a facandu-se rogatiunile îndatenate pentru îndelunga sanetate a Maiestatei Sale Imperatului și Regelui și întregei case Domnitórie, — corulu a cantatu „Multi ani“ și „Imnulu poporale,“ éra tréscurile resunau salvele competente.

Ilustritatea Sa Domnulu Comisariu Regescu a asistatu pana la finitulu Stei liturgii, — cându apoi între sunetele clopotelor și salvele tunurilor plecã catra cas'a comitatului, petrecutu de nou prin cei 16 deputati in 8 carete, cari esmisi din senulu publiculu coadunatu avura onóre de a lu-chiamã și de a lu-petrece pre Ilustritatea Sa și la biserica.

Din incidintele acestei solenitati parintele Antoniu Jurma a compusu urmátóriele

Versuri de Bucuria.

Frați Romani ve bucurati
Si din anima saltati!
Cãci de daru adi ne-am umplutu
Cari credință ne-am tienutu.

Éta tempulu cã-a sositu
Tempulu celu de multu doritu,
Diu'a nóptea ce-am cautat
Astadi noua ni s'a datu.

Darulu celu nepretiuitu,
Barbatulu celu mai maritu —
De pré demnu Archiereu
Pentru bunu poporulu seu;

Pentru bunii fii romani
Pentru bravii Banetiani,
Cari din anima-lu dorescu
Si pre elu tare 'lu iubescu.

O parinte luminatu!
De imperatulu nóa datu,
Primesce-ne pre noi toti
Ai lui Traianu stranepoti.

Pre Romanii din Banatu
Împreuna-i la Aradu,
Fi-ne tata bunu și dreptu
Strange-ne pre toti la peptu.

Din Banatu ai fostu nascutu,
Unde lumea ai vediutu.
Fericitu esti micu Banatu
Pentru darulu ce ni ai datu!

O maica romanésca
Memori'a-ti traésca!
Pre Procopiu l'ai nascutu
Romanesce l'ai crescutu.

Tu alésa-intre mueri
Primindu darulu celu din ceriu,
Ca maic'a lui Conștantinu
Primulu imperatu crestinu.

Ea crucea candu a aflatu
Din sufletu s'a bucuratu!
Bucurate și tu dar'
Pentru acestu maritu daru.

Cãci ai nascutu fiu romanu
L'ai adepatu la-alu teu sinu,
Fiu romanu cu sentiu curatu
Cu caracteru nepatatu.

Salta-in ceriu la Dumnedieu,
Er' noi diosu cu fiulu teu
Adi cand ór'a a sositu,
Cand noi toti ne-am intrunitu;

Pre Dumnedieu se-lu laudamu
Sentiendu un'a se strigamu:
Traiésca romanii toti
Ai lui Traianu stranepoti!

Se traésca-imperatulu
Franciscu Iosifu înaltulu,
Intru multi ani fericiti
De marire impletiti!

Susu Andreiu de Siagun'a
Celu maritu totdeun'a,
Marele Metropolitu
De toti Romanii iubitu!

Pre Procopiu Archiereu
Prémarindulu Dumnedieu,
Se-lu tiena-intregu sanetosu
Spre a bisericeii folosu!

Se traésca fericitu
Cãci de Romani e iubitu,
Er' Romanii-împreunati
Totdeun'a fia frati!